

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Elli sekizinci İnikat

12. IV. 1957 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	156	5. — Müzakere edilen maddeler	157
2. — Havale edilen kâğıtlar	156	1. — Kastamonu Mebusu Nâzım Batur	
3. — Yoklama	157	ve 43 arkadaşının, Orman Kanununun mu-	
4. — Sualler ve cevaplar	157	vakkat 1 nci maddesinin ilgası hakkında	
A — Şifahi sual	157	kanun teklifi ve Ziraat ve Adliye encü-	
		menleri mazbataları (2/444)	157:167
1. — Kars Mebusu Mehmet Hazer'in,		B — Tahrirî sual ve cevabı	168
Hükümetimizin Cezayir hâdiseleri dolayı-		1. — Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın,	
siyle Fransız Hükümeti veya Birleşmiş		Palu'nun Artıhan köyünden Fatma Erdo-	
Milletler nezdinde bir teşebbüste bulun-		ğan adında bir kadının Palu Sorgu Hâkim-	
mayı düşünüp düşünmediğine dair Hari-		liğince tevkif edilmesi sebeplerine dair	
ciye Vekilinden şifahi suali (6/339)	157	sualine Adliye Vekili Hüseyin Avni Gök-	
		türk'ün tahrirî cevabı (7/297)	168:169

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Sayın Mebuslardan bazılarına izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi okunda ve izinler ayrı ayrı reye konup kabul edildi.

Malatya Mebusu Mehmet Zeki Tulunay'ın, Pazar günleri mesai yapan Devlet İşletmelerinde İş Kanunu ile ücretli hafta tatili hakkındaki Kanun hükümlerinin nasıl uygulanmakta olduğuna dair Çalışma ve İşletmeler Vekillerinden şifahi suali, sahibi iki İnikatta hazır bulunmadığından, düştü.

Tekelel Umum Müdürlüğü 1947;

Tekelel Umum Müdürlüğü 1948 bütçe yılı Hesabı Katı kanunları kabul olundu.

6831 sayılı Orman Kanununun muvakkat bi-

rinci maddesinin ilgasına dair kanun teklifinin heyeti umumiyesi üzerinde bir müddet görüşüldü. Alâkalı Vekil hazır bulunmadığından bir defaya mahsus olmak üzere müzakeresi talik edildi.

Sanayi Sicil Kanun lâiyhasının birinci müzakeresi yapıldı.

12 . IV . 1957 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili

Kayseri Mebusu

Fikri Apaydın

Kâtip

Hakkâri Mebusu

Übeydullah Seven

Kâtip

Bolu Mebusu

İhsan Gülez

Sualler

Şifahi sualler

1. — Kocaeli Mebusu Cemal Tüzün'ün, papaz Makarios hakkında İngiliz Hükümetince tatbik edilen son karar dolayısıyla ne düşünüldüğüne dair şifahi sual tahriri Başvekâlete gönderilmiştir. (6/341)

2. — Kocaeli Mebusu Cemal Tüzün'ün, Kocaeli vilâyetine bağlı köylerin su, yol, mektep ve köprü ihtiyaçlarının ne zaman temin edileceğine dair şifahi sual tahriri Dahiliye, Maarif ve Nafia Vekâletlerine gönderilmiştir. (6/342)

Tahriri sualler

1. — Kocaeli Mebusu Ekrem Alican'ın, Sakarya ve Kocaeli vilâyetlerine bağlı köylerin içme suyu ihtiyaçlarına dair tahriri sual tahriri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/316)

2. — Kocaeli Mebusu Ekrem Alican'ın, Adapazarı kazasına bağlı 86 köyün içme suyu ihtiyaçlarının biran evvel karşılanması hususunda ne düşünüldüğüne dair tahriri sual tahriri, Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/317)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklifler

1. — Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Tapulama Kanununun 54 ncu maddesine bir frkka eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/459) (Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

2. — Van Mebusu Kemal Yörükoğlu'nun, ceza ve tevkif evleri müdür, memur ve kâtiple riyle gardiyanlarına ve umumi mahkemelerle Temyiz Mahkemesi nezdindeki mübaşirlere tazminat verilmesine dair kanun teklifi (2/460) (Adliye ve Bütçe encümenlerine)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15;05

REİS — Reîsvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : Übeydullah Seven (Hakkâri), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.

(Çorum mebuslarına kadar yoklama ya-

pıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum, efendim.

4. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — ŞİFAHİ SUAL

1. — *Kars Mebusu Mehmet Hazer'in, Hükümetimizin Cezayir hâdiseleri dolayısıyla Fransız Hükümeti veya Birleşmiş Milletler nezdinde bir teşebbüste bulunmayı düşünüp düşünmediğine dair Hariciye Vekilinden şifahi suali (6/339)*

REİS — Hariciye Vekâleti Vekili bulunmadığı için gelecek İnikada talik ediyoruz, efendim.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Kastamonu Mebusu Nâzım Batur ve 43 arkadaşının, Orman Kanununun muvakkat 1 nci maddesinin ilgası hakkında kanun teklifi ve Ziraat ve Adliye encümenleri mazbataları (2/444)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerindeki görüşmelere devam ediyoruz. Söz Cemal Tüzün'ündür.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlarım; 6831 sayılı Orman Kanununun 1 nci maddesinin (G) fıkrası hükmüne göre Devlet Ormanlarına bitişik olmyan 3 hektara yani 30 dönüme kadar olan toplu ağaçlıklar orman mefhumuna girmeyecek denilmektedir. Orman mefhumuna girmiyen 30 dönüme kadar olan toplu ağaçlıkları kesebilmek için de yapılacak iş yine 6831 sayılı Kanunun birinci maddesinde belirtilmiş bulunmaktadır.

Geçici birinci madde tatbikatta şöyle bir netice tevliyetmiştir : Davalı, veya dâvacı Orman İdaresi; ehli-vukuf da yine Orman İdaresidir. Dünyanın hiçbir tarafında bir dâvanın tarafları ve onların ehli-vukufu aynı hükmi şahıs olamaz.

Bütün bunlar dolayısıyla Nâzım Batur arkadaşımızın verdiği teklif hakikaten yerindedir. Gönül arzu ederdi ki, tatbikattaki aksaklıkları hepimizden daha evvel müşahede etmiş olan Orman Umum Müdürlüğü bu tadil teklifini bizlerden daha evvel buraya getirmiş olsaydı, Muhterem Ziraat Vekili arkadaşım da bu kanunun bugünlerde müstaceliyetle görüşüleceğini bilmiş olsalar ve bu seyahatlerine çıkmamış olsalardı mukabil mütalâaları ile bizleri tenvir etmiş olurlardı.

REİS — Cemal Bey...

CEMAL TÜZÜN (Devamla) — Efendim, sadet dâhilinde konuşuyorum.

REİS — Ziraat Vekilinin süne haşeresi ile alâkalı seyahatinin, başka bir zamana tehirini imkânsız bırakan bir zaruret dolayısıyla, bugünlerde vukubulduğunu arz etmek isterim.

Devam buyurunuz, efendim.

CEMAL TÜZÜN (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; bu teklifin aleyhinde konuşmaya hiçbir suretle imkân görememekteyim. Tatbikatta bugüne kadar tevliedettiği kötü neticeler yürekler acısındır. Fakat mesele şuradadır : Size bir vesika okuyacağım :

Orman Kanununun muvakkat birinci maddesini kaldırmaya mâtuf olan tasarı hakkında İdare Heyeti Başkanımızın delâletiyle B. M. Meclisinde lüzumlu savunma yapılmış ve takibedilmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, B. M. M. 6831 sayılı Kanunla üç hektara kadar toplu ağaçlıkları orman mefhumu dışında bırakmış ve (bunları sahipleri diledikleri gibi kesebilecektir) demiştir. Hal böyle iken öyle bir zihniyetle karşı karşıya bulunuyoruz ki, vatandaşın ecdadından müntekil ve tapularla sahip bulunduğu ve orman mefhumuna asla girmiyen ağaçlıkları dahi kestirmemek için her türlü çarelere başvurmaktadırlar.

Orman İdaresinin kurmay heyeti Devlet ormanlarının tahribine mâni olmaktan ziyade vatandaşın tapu ile sahibolduğu ormanı kestirmemek için azmü cehdetmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh bu zihniyetin bertaraf edilmesini Hükümetimizden bir kere daha rica edeceğim.

REİS — Şefik Çağlayan.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Muhterem arkadaşlar, 6831 sayılı Kanun altı, yedi ay evvel Yüksek Meclisten çıkmış olup el'an mer'idir. Bu kanun henüz 6-7 aylık bir zaman önce müzakerede edilmiş ve daha dün kabul edilmiş gibi bir durum arz etmektedir. Daha tatbikatta gereken zamanı geçirmeden ikinci bir kanun teklifiyle bu kanunun tadili cihetine gidilmek istendiğini üzümlere müşahede etmekteyiz.

Benden evvel konuşan Cemal Tüzün arkadaşım ile aynı fikirde değilim. 6831 sayılı Kanunun birinci maddesinin tatbikatından hâsıl olacak ihtilâfların halli, bir yerin orman olup olmadığı hususu, tahdit komisyonlarının faaliyetini

ne kadar - kanunun muvakkat birinci maddesi mucibince - Ziraat Vekâleti tarafından tesbit edilmektedir. Yüksek huzurunuzda gelen kanun teklifi bu muvakkat maddenin ilgası hususunda- dır. Kanun teklifinin esbabı mucibesinde: (Bu kanunun meriyete girişinden bugüne kadar henüz beş ay bir müddet geçmiştir. Bu müddet içinde topyekûn memlekete ve millete şâmil bir kanunun tatbikatından mütevellit mevzii aksaklıklarla yüz güldürücü bir inkişafın belirtisini ortaya koymanın, daha doğrusu leh ve aleyhte bir mütalâa serd etmenin erken olduğuna kaanîiz.) denilmektedir. Bununla beraber muvakkat birinci maddenin tadili teklif edilmektedir, ki burada tamamiyle tenakuza düşülmüş bir vaziyet vardır. Esbabı mucibenin ikinci noktası şöyle demektedir:

(Vatandaş, öteden beri sahibi olduğu ve yüz ölçümü üç hektardan yukarı olmayan yerlerden kestiği veya kesmek istediği ağaçlık yerler mahallî orman teşkilâtı tarafından orman sayılarak alettevali zabıt varakası yapılarak mahkemeye verilmektedir. Hâkim bu dâvayı görebilmek için muvakkat birinci maddeye uyararak dâva mevzuu olan yerin orman sayılıp sayılmadığını belirilmesi için Ziraat Vekâletinden bir müzekkere ile sormaktadır. Ziraat Vekâleti bu yazıyı cevaplandırabilmesi için Orman Umum Müdürlüğü, Orman Baş Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü ve nihayet vatandaş aleyhine zabıt varakası tutarak mahkemeye tevdi eden bölge şefinden sorulmaktadır.)

Şimdi arkadaşlar müsaade ederseniz esbabı mucibesinde bu noktaya işaret ettikten sonra Ziraat Vekâletinin bu hususta bir tebliği vardır, onu da kısaca arz edeceğim :

«Bu mevzuda mahkemelere vâkı istizanları cevaplandırmak üzere lüzum hâsıl olacak yerlerde bir orman mühendisi veya orman mühendis muavini ile bir ziraat mühendisi veya ziraat teknik elemanından müteşekkil iki kişilik ekip teşkil edilecektir. Bu işlerin otlak ve mera mevzularına sirayeti halinde ayrıca veteriner teşkilâtının da mütalâası istihsal olunacaktır.

Bu ekiplere dâhil olan elemanların, mahkemelere sorulan yer hakkında evvelce her hangi bir şekilde mütalâa beyan etmemiş olması şarttır.

Bölgede ziraat mühendisi veya teknik ziraat elemanı bulunmadığı takdirde ehemmiyet arz etmeyen işlerde (B) bendindeki şartta riayet edil-

mek kaydıyle bir orman teknik elemanın vaziyeti ifa etmesi mümkündür.»

Şu hale göre arkadaşlar, görüyorsunuz, bir zaptı tutan bölge şef veya teknik eleman veya işletme müdürü değildir. Mahkemelerin bir yerin orman olup olmadığı hususunda istediği tetkikat bölge şef veya teknik elemanı tarafından yapılmamaktadır. Bu, Ziraat Vekâletinin gayet hassasiyetle üzerinde durmuş olduğu vaziyetler hakkında civar muntakalar bölge şefleri veya ziraat teknisiyonlarıyla birlikte bir ekip şeklinde bu kabıl yerler tetkik edilmektedir.

Muhterem arkadaşlar, mesele şudur: Orman Kanununun 1 nci maddesinde ormanın tarifi yapılıyor ve altında beş altı madde halinde de şu yerler orman sayılmaz, deniyor.

Bir yerin ormandan olup olmadığını tesbit etmek için, 6831 sayılı Kanunla aynı zamanda tahdit komisyonları teşekkül etmiştir. Tahdit Komisyonunun faaliyeti ve mesaisi içerisinde bulunan bir sahaya, tahdit komisyonları ormandır dediği takdirde, mahkemeler o yere ormandır diye itibar ediyor. Aksi halde, tahdit komisyonlarının vazife sahası dışında bulunan yerde her hangi bir ihtilâf vâkı olduğu takdirde, bu kabıl yerlerin orman sayılıp sayılmadığı hususu Ziraat Vekâleti tarafından kendi maiyetindeki teknik elemanları vasıtasıyla, bir nevi tahdit komisyonu faaliyeti cümlesinden olmak üzere, tesbit ediliyor ve mahkemeye durumu bildiriyor.

Şimdi arkadaşlar diyorlar ki, «hem dâvacı vaziyetinde, hem de ehlivukuf..» Durum böyle değildir. Ancak, 1 nci maddenin, arz ettiğim hususta tatbikatı nedir? Bir yerin orman olup olmamasının unsurları nelerdir?

Diyorsunuz ki, 3 hektardan aşağı olduğu takdirde bu yer orman sayılmaz. Bu sahanın tesbiti bir teknik eleman tarafından tesbit edilmediği takdirde 3 hektarın sıhhat derecesi meşkûk vaziyette kalır.

Bir teknik eleman bu sahanın 3 hektar mı, 5 hektar mı olduğunun tesbitini muayyen alet ve vasıtalarla ancak yapabilir. Biz bunu Ziraat Vekâletinin bünyesinden çıkardığımız, mahkemelere ve dolayısıyla ehlivukufalara verdiğimiz takdirde ehlivukufalar ancak muayyen bilgilere, muayyen görüşlere başvurmak suretiyle bu sahaya tahmine müsteniden 100 dönüm, 500 dönümdür diyecektir. Bunun aksini iddia et-

mek çok zordur. Nitekim evvelce 1947 senesinde bu kanun yürürlükte bulunduğu zaman ehlivukufaların 300 dönüm, 400 dönüm dedikleri yer bilâhara 500 dönüm, 600 dönüm çıkmıştır.

Bunların dosyaları Ziraat Vekâletinde mevcuttur. Biz Orman Kanununun 100 küsur maddesinin tatbikatından mütevellit bütün ihtilâfları mahkemelere ve dolayısıyla ehlivukufalara verirken neden 1 nci maddenin derpiş ettiği ihtilâfları ehlivukufalara vermiyoruz? Bunun elbette ki, bir esbabı mucibesi vardır. 6 ay evvel tetkik ve kabul edilen kanun da meriyete girmiş bulunmaktadır. Henüz 5 - 6 aylık bir müddet geçmeden, dâvaların sürüncemede kalması mülâhazasıyla, böyle bir teklif serdini bendeniz samimî olarak kabul edemiyorum. Biz hâkim arkadaşlarımızın Türk milleti namına verdikleri kararlardan eminiz, bunda şüphe yok, fakat bu dâvaların hallini biz hâkimlere verecek olursak, hâkim arkadaşlar köyde, kazada, şehirde bunları ehlivukufalara havale edeceklerdir. Birçok yerlerde bu ehlivukufalar mütehassis elemanlar olmayacaktır. Zira köyde ve kazalarda bir orman mühendisi bir ziraat mühendisi bulunmayabilir. Böylelikle biz, hâkimleri muayyen bir istikamette zorlamış oluyoruz. Hâkimlerin iş kesafeti karşısında bilhassa bu keşiflerin ne kadar zor şartlar altında yapılmakta olduğunu yakinen müşahede etmiş bulunuyoruz. Bilhassa dağlık muntakalarda keşfe gitmek müşkülâtı daha çoktur. Kazada tek başına bir hâkim arkadaş bulunuyorsa, binlerle dâva arasında bir de yüz, iki yüz dâvanın keşifleriyle meşgul olması mümkün değildir. Eğer mahkemelerde bir sürünceme mevzu bahis ise, bu dâvaların keşiflerini de mahkemelere yüklettiğimiz takdirde daha fazla sürüncemeye meydan vermek vaziyeti hâsıl olacaktır.

Bendeniz bir noktaya daha temas ettikten sonra sözlerime son vereceğim. Dikkat buyursanız Orman Kanununun ikinci maddesiyle bir yer ormandan sayıldığı takdirde, orman tahdit komisyonları «bu yer ormandır» dendiikten sonra, o yerin ziraate elverişli olduğu anlaşıldığı takdirde, Ziraat Vekâletinin mütalâasıyla o yer ziraat arazisi olarak sayılabilir.

Biz, yani Yüksek Meclisiniz böyle bir salâhiyeti Ziraat Vekâletine verdikten sonra, ve Ziraat Vekâleti âmme işlerinde bir yerin ziraat arazisi olup olmadığını tesbit ve bir ormanı ziraat arazisi olarak tefrik ettikten sonra niçin bir ormanın

ve orman sayılan bir yerin tesbiti hususunda bir endişe izhar ediliyor.

Durumu bu şekilde arz ve izah ettikten sonra, bu maddenin reddi hususunda bir de taksir veriyorum.

REİS — Hüseyin Çimen.

HÜSEYİN ÇİMEN (Burdur) — Muhterem arkadaşlarım, 6831 sayılı Orman Kanununun muvakkat birinci maddesinin müzakeresi dolayısıyla huzurunuzda çıkmış bulunuyorum.

Arkadaşlar misal vereceğim, 6831 sayılı Orman Kanununun 32 nci maddesinde deniyor ki: «Ormanların buldukları ve bu ormanlara bitişik kazalar içindeki muhtaç köylülerle, hududu içinde Devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2 500 den aşağı olan muhtaç kasabalar halkına ev, samanlık, ahır gib zâti ihtiyaçları için kesme, taşıma masrafları ve tarife bedeli ödenmek şartıyla tomruk verileceği gibi aynı mıntakalardaki köylerin cami, okul ve köy yollarındaki köprülerinin yapılması ve onarılması için de kesme ve taşıma masrafları alındıktan sonra bu ormanların istif yerlerinden tomruk verilebilir.

Bu madde dışında kalan köylerin müşterek ihtiyaçları diğer ormanların istif yerlerinden muhammen satış bedeli üzerinden verilebilir.»

Arkadaşlar, işte misal veriyorum. Şimdi 2 500 nüfustan aşağı olan kasabalar halkına muhammen bedeli üzerinden verilir, diyor. Şu halde 2 500 nüfusla ondan aşağı nüfuslu olan yerleri ayırıyoruz. İşte maddenin diğer kısmına misal. Geçen sene ve bu sene aynı yerde istih-sal edilen orman keresteleri, geçen sene bütün masraf dâhil metre mikâbı 55 liradan, bu sene ise 215 liradan verilmiştir. Bu nedir? Biz yepyeni bir kanun çıkardık, vatandaşları tatmin edelim diye. Aynı istihsal yerinden elde edilmiş kereste geçen sene 55 lira iken bu sene 215 liraya çıkmıştır. İnşaat mevzuundaki bütün kalkınmada bu ormandan faydalanılması lâzımgelirken, kendimiz kaçakçılığa sebebiyet veriyoruz.

Ormandan on kilometre uzakta olan köylü, ormandan tamamen mahrumdur. Nereden alacak?

REİS — Orman Kanununun heyeti umumiyesi üzerinde yeniden müzakere açmış değiliz. Müzakere mevzuu, muvakkat maddenin tadiline dairdir teklif, ona göre ifade ediniz, şaşırmayınız.

HÜSEYİN ÇİMEN (Devamla) — Rica ederim Ziraat Vekili Beyden, depoda, istif yerle-

rinde, çiftçi için orman mahsulünden mamul bir ziraat aleti var mıdır?

Arkadaşlar, diyeceksiniz ki, traktör ve saire var. Arkadaşlar, Türkiyemizin arazisinin üçte biri dağlık ve taşlıktır. Çiftçilerimiz buralardaki ziraatını kara sabanla yapmaya mecburdur, buradaki traktör işlemez. Pulluk da girmez. Bu vaziyette ne yapacak?

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Bunların mevzu ile ne alakası var?

HÜSEYİN ÇİMEN (Devamla) — Buradan konuş. Evet, buralarda saban dediğimiz, orman mahsullerinden mamul sapanla taşlık arazide tohumu toprakla karıştırarak odur. Traktör karıştırmaz. Çiftçi tohumu atıyor, biraz sonra sabanı kırılıyor. Bu pazarda satılan bir şey değildir. Muhakkak gidip ormandan kaçak kesip getirecek. Bir tane ihtiyacı var, on tane kesiyor. Buna sebebiyet veren biziz. Hangi orman deposunda bunlar mevcuttur?

Bu muvakkat maddenin heyeti umumiyesi üzerinde birkaç şey söylemem lâzımdı. Fakat artık geçmiştir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Encümen, Servet Sezgin.

ENCÜMEN ADINA SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Arkadaşlar, Nazım Batur ve 43 arkadaşının, Orman Kanununun muvakkat birinci maddesinin ilgasına dair kanun teklifi ile muvakkat birinci maddenin ilgası istenmektedir. Şöyle ki:

Bu muvakkat maddeye göre mahkemelere intikal eden her hangi bir dâvada ağaç kesilen yerin, ormandan ağaç kesildiği iddia edilen yerin orman olup olmadığını mahkemelerin mahallinde bizzat keşif yapmak suretiyle ehli-vukuf marifetiyle tesbit edilmesi keyfiyeti kabul edilmiyor. Bu teklife göre bu, mahkemelerden alınmış ve Ziraat Vekâletinin salâhiyeti dâhiline sokulmuştur. Yani bir yerin orman olup olmadığını ancak Ziraat Vekâleti tâyin edecektir.

Böyle bir şey hukuk sistemi ile taban tabana zıt bir keyfiyet teşkil eder. Bütün orman dâvalarını tahrik eden ve mahkemelerde takib eden, hükmi bir şahsiyet olan Orman Umum Müdürlüğüdür. Orman Umum Müdürlüğü bütün orman dâvalarında müdahil olduğu gibi aynı zamanda şahsi hak dâvacısıdır. Böylece dâ-

vada iki taraftan biri, yani dâvacı, o yerin orman olup olmadığını tâyin ettirmek mecburiyetindedir. Her hangi bir suçlu ağaç kestiği o yerin orman olmadığını iddia etmesi karşısında hâkimin yapacağı şey, ağaç kesilen mahallin orman olup olmadığını tâyini hususunda Ziraat Vekâletine müracaat etmektir. Ziraat Vekâleti de kendi teşkilâtı vasıtasıyla o yerin orman olup olmadığını tâyin edecek ve keyfiyeti mahkemeye bildirecektir. Bu vaziyette orman idaresi kendi kararı ile o vatandaş mahkûm etmek imkânına kavuşacaktır. Sistem itibariyle son derece sakat olan bu vaziyet vatandaşları adli teminattan mahrum bırakır.

Bir arkadaşımız ehli vukuftan bahsettiler. Ona da temas edeyim.

Ehli vukuf mütalâaları hiçbir zaman hâkimleri takyidetmez. Keşfin yanlış yapıldığına kanaat getiren hâkim, ikinci bir keşif de yaptırabilir. Halbuki Ziraat Vekâletinin beyanı karşısında hâkim hiçbir şey yapamaz.

1945 senesinde çıkan 4785 sayılı Kanununun 12 nci maddesiyle bu sistem, Orman Kanunumuza girmiştir. 5 yıl devam eden tatbikat neticesinde birçok vatandaşların ormanla alakası olmayan yerlerden kestikleri ağaçlardan ötürü mahkemelerde mahkûmiyetleri cihetine gidildiği anlaşılmış ve hâkimlerin bizzat keşif yapmak suretiyle iştirak etmedikleri ve orman olup olmadığını bilmedikleri bir hususdan ötürü vatandaşların mahkûmiyeti cihetine gidilmesi, vatandaşları tatmin etmediği gibi hâkimleri de vicdani bir huzursuzluk içinde bırakmıştır. 5 yıllık tatbikat neticesinde bir yerin orman olup olmadığını tâyin hususunun Ziraat Vekâletine bırakılması büyük şikâyetleri mucibolmuş ve nihayet 1950 yılı nisanında 5653 sayılı Kanun çıkarılarak bu sisteme nihayet verilmiştir. 5 yıllık tatbikat sonunda, 5 yıl çalışarak daha iyi ve toplu bir Orman Kanunu yapmak için gayret sarf ederken ve Orman Kanununun birinci maddesinde bir yerin orman olup olmadığı hususu gayet ilmi kıstaslarla tesbit edilmişken her nasılsa bu eski sisteme birdenbire dönülmüştür.

Bunun neticesinde ne oluyor? Fundalık, malkilik, 3 hektardan az olan yer orman mıdır? Üç hektardan az mıdır? Bunlarla ilgilenmek imkânı mahkemelerden selbedilmiş, bunların tetkik salâhiyeti Ziraat Vekâletine bırakılmış

bulunmaktadır. Bizim bilhassa üzerinde durduğumuz şey, orman idaresinin hem dâvacı hem de ehli vukuf mahiyetini iktisabetmiş olmasıdır. Bu dünyanın hiçbir yerinde görülmemiştir ve hukuk sistemiyle kabili telif de değildir. Bu, vatandaşları tatmin etmediği gibi vatandaşları hukuki teminattan mahrum bırakır.

Şimdi ayrıca arkadaşımız diyor ki : «Bu kanun muvakkattir.» Yani bu salâhiyet muvakkat bir hükmü ihtiva etmektedir ve ormanların tahdidinden sonra buna lüzum kalmıyacaktır. Esas böyle tertibedilmiş ama, bütün ormanlarımızın tahdidi 30 - 40 senede tamamlanamaz. Çünkü 1938 senesinden bugüne kadar 18 - 19 yıl geçmesine mukabil, 10,5 milyon hektar vüsatındaki ormanlarımızın, ancak 3 milyon hektar tahdid edilebilmiştir. Fakat bu da tam değildir. Zira tahdidi yapılmış olan bu 3 milyon hektarlık ormanın da büyük bir kısmına itiraz edildiği için ondan da netice alınmamıştır. 18 yılda 3 milyonluk bir saha tahdidi - o da itiraz edilmek suretiyle - yapıldığına göre, bakiye 7 milyon hektarlık ormanın tahdidi 30 - 40 senede ikmal edilemez demektir. Bu şekilde, garip ve sakat bir hukuk sistemini 30 - 40 sene devam ettirmek doğru değildir. Kaldı ki, Orman Umum Müdürü komisyonumuzda yaptığı beyanda «yeni tahdit komisyonları teşkilinde güçlük çektiklerini, zira bu tahdit komisyonlarına hukukçu üye bulamamakta olduklarını, bu sebeple tahdit komisyonlarının çalışmadığını, bunlardan beklenen neticenin husule gelebileceğini ifade ettiler. Bu bakımdan bir an önce muvakkat maddenin bertaraf edilmesi lâzımdır.

Bir de bugünkü hal var. Şefik Çağlayan diyor ki; bunda endişe edilecek bir şey yoktur; zira Ziraat Vekâleti bir yerin orman olup olmadığını, o yer hakkında evvelece zabıt tutan bölge şefine yeniden tesbit ettirecek değildir; yaptığı tamime göre bu hususta mütalâası alınmayan ve zabıt tutmamış olan başka bir ormancı ile ziraatçıye; meralara taallük ediyorsa bir de veteriner tefriki suretiyle zabıt yaptıracak.

Bir kere orman dâvalarının aded ve miktarına nazaran orman ve ziraat teşkilâtında çalışan personelin bu işi yapmasına imkân yoktur. Nitekim altı yedi aylık tatbikatta mahkememizden Ziraat Vekâletine, 6 950 dâva münasebetiyle o yerlerin orman olup olmadığı sorulduğu halde, bugüne kadar cevaplandırmak imkânı

olmamıştır. Yani o yer orman mıdır, değil midir; diye tâyin için Ziraat Vekâletinin böyle bir teşkilâtı yoktur. Böyle bir geniş teşkilâtı olmadığı için, müstaceliyetle rüyet edilmesi gereken bu gibi dâvalarda bu hususun Ziraat Vekâletine bırakılması işi uzatır.

Neticeten şunu arz etmek isterim ki, bir kere orman idaresi hem dâvacı hem ehli vukuf haline gelmektedir, bu vaziyet hukuk sistemine aykırıdır. Hiçbir zaman hâkimin hükmü bir taraflı olarak tecelli edemez. Bu sistemin mahzurları 1950 senesinden evvel görülmüş ve 1950 senesinde 5651 sayılı Kanunla bu aksaklık bertaraf edilmişken her nasılsa bu hüküm yeniden ihdas edilmiştir. 6 950 dâva Ziraat Vekâletinin cevap vermemesi yüzünden beklemektedir. Buna vekâletin kendi personel kifayetsizliği de sebeb olmaktadır.

Hâkimlerimizin uzak yerlere gitmemesi meselesine gelince : Her şeyden önce adaletin tecellisi esastr. Doneler verilecek ve ondan sonra hâkime bu yer ormandır demek suretiyle mâsum vatandaşın mahkûmiyeti cihetine gitmesine sebeb olmaktadır, hâkimleri serbest bırakıp bitaraf ehli vukufularla dâvaları neticelendirmesine ve ona göre hüküm vermesine imkân sağlamak en isabetli yoldur. Adalet icaplarına hürmet etmek lâzımdır.

Tadil teklifini takdir ve şükranla karşılayan komisyon, Şefik Çağlayan arkadaşımın itirazlarının hiçbir suretle vârit olmadığı kanaatine varmıştır.

Esasen muvakkat maddenin ormanlardan ağaç kesmekle alâkası yoktur. Bir yerin orman olup olmadığını hâkim keşif ve tesbit ettirsin. Yoksa Ziraat Vekâletinin, burası ormandır veya değildir demek suretiyle otomotikman hâkimi takyidetmesi gibi bir tezat mevcudolmakta devam edecektir.

REİS — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Aziz arkadaşlarım, itiraf ederim ki, Orman Kanununun birinci maddesinin görüşülmesi sırasında bu madde üzerinde durmak ve çalışmak imkânını bulamamış, reaksiyonlarının nerelere kadar varabileceği mülâhazası imkânına vâsıl olamamıştım. Tatbikattaki misalleri görerek kısa bir müddet sonra bu maddeyi kaldırmak isteyen arkadaşları takdirle karşılar, kendilerini

tebrik ederim. Ayrıca gösterdiği anlayıştan dolayı da komisyonu tebriğe lâyık bulurum. Mutabakat halinde bulunan Vekâlet gayet isabetli olarak mutabakatını bildirmiş olduğundan dolayı ayrıca memnuniyet duyduğumu bildirmeyi de bir vazife bilirim. (Hangi Vekâlet sesleri?) Ziraat Vekâleti. (Öyle bir şey yok sesleri) Muvakkat birinci maddenin üzerinde durmak ve bunun için hüküm verme salâhiyetini nefsinde bulunduran hâkimin vaizfesi ile kabili telif olmadığını takdir etmek lâzımdır. Bu vesile ile rahmetli Ziya Paşanın bir beytini hatırlatmak yerinde olur kanaatindeyim :

Kadı ola dâvacı, muhzir dahi şahit;

Ol mahkemenin hükmüne derler mi adalet?

Bu vesile ile elbette rahmetliyi anmak lâzımdır. Neticeî hâdise bize rahmetlinin bu fıkrasını ayet gibi okumaya fırsat vermektedir. Orman Kanununun Büyük Millet Meclisinde tedvini ve tetkiki uzun seneler bizi işgal etti. Uzun seneler çalıştık, tam ve müttekâmil bir kanun çıkarmak için çalıştık. Muvakkat maddeler üzerindeki sözlerimiz mahfuz bulunmakla beraber, hakikaten kanunun uzun bir müddet hayatımızı idare edebilecek durumdadır. Aksine olarak şu anda mahzurları tam olarak, bu mahzur hariç, çıkmış değildir. Ama zaman zaman şikâyetler olmaktadır. Evvelâ bu maddenin kaldırılmasını mucibolan şikâyetler nereden geliyor? Bunun üzerinde kısaca duralım :

Bu, ceza dâvalarından tevellüdetmektedir. Tatbikatta bulunan arkadaşlarımız bilirler ki, ağaç kesen, imâl eden, şuradan şuraya nakleden şahıslar ellerindeki ağaçlar yakalanır, kendilerine bu ağaçları nereden aldığı sorulur. Falan yerden kestim, burası benim tapulu arsamdır. Üç hektardan küçük ve eedadımdan bana intikal etmiş ve elimde Devlet tarafından verilmiş resmî tapu senedi bulunan bir araziden kestim, bahçemin kenarından kestim diye iddia dermeyan edebilir. Bunu takip memuru, mesaha memuru, orman bölge şefi bir zabıt varakası ile tevsik eder. Bu zabıt varakaları, naalesef mümmzilerinin dahi ifadeleri alınmaksızın, sulh mahkemesine sunulur. Şahıs mülkiyet iddia etmiştir, «kendi malımdan kestim» demiştir, fakat, bunu ancak mahkemede ispat mevkiine sokmuşuzdur. Şahıs mahkemede bu iddiasını ispat edebilecek vaziyette değildir.

Muvakkat 1 nci madde ile geçici olarak kurduğumuz, fakat asgari 30 sene devam edecek olan bir hayat tatbikatında, tatbik sahası bulabilecek olan bu madde ile hâkim Ziraat Vekâletinden soracak, «falan yerden ağaç kestim diyen falan şahıs müdafaada bulunmaktadır. Bu falan hudutla mukayyet bir sureti bağlı bulunan ve zabıt varakalarında yazılı olan yer, Devlet ormanı mıdır, değil midir?» Ziraat Vekâleti bunu orman başmüdürlüğünden soracak, orman başmüdürlüğü bunu bölge müdürlüğünden soracak, bölge müdürlüğü de en nihayet zabıt varakasını hangi memur yapmışsa o memurdan soracak. Şefik Çağlayan arkadaşımızın dediği gibi nerede bizde bol orman mühendisi? Bir tamim yapmış Vekâlet. Bunu bir kişiye değil, bir heyete veriyor. Heyet de mahalline gidip tetkikat yapıyor. Hayır arkadaşlar, tatbikatta böyle olmaz. Tatbikat benim söylediğim şekilde cereyan etmektedir. Takip memuruna gidiyor iş. Takip memurunun da bütün bölgedeki ormanları görmesine imkân yoktur. Takip memuru zaten zabıt varakasını tutan zattır, yani dâvacıdır. Bu zat haliyle diyecektir ki bu Devlet ormanıdır. «Zabıt varakasındaki hususlar belirttiğim gibidir» diyecektir. Takip memuru da aynı kanalla bölge şefine, bölge şefi de başmüdürlüğe, başmüdürlük işletme başmüdürlüğüne, işletme başmüdürlüğü de Umum Müdürlüğe verecek, Umum Müdürlük de Vekile verecektir. Vekil de bakacak en son fıkraya, Devlet ormanından maduttur dedi mi, iş bitti. Ziraat Vekâleti mahkemeye cevap verecek : «Falan yer müddeiumumiliğine, şu mahkemenin şu tarih numaralı yazısına cevaptır : Tetkik edilmiştir; Devlet ormanından kesildiği anlaşılmıştır. Bilgi edinilmesi rica olunur.»

Bu cevap mahkemeye gitti mi artık hâkimin bunun üzerinde hiçbir tasarruf hakkı yoktur. Hâkim buna istinaden, Devlet ormanından ağaç kesmiş diyecek; ağaç kesmeden vatandaşı mahkûm edecek. Hapis cezası verecek, para cezası verecek. Vatandaş hapse sokacağız. Halbuki bu ağacı kendi malından, babasından kalmış arazisinden kesmiştir.

Üç hektardan az arazileri - kültür arazisi gibi, bağ, bahçe gibi - vatandaşın kendisine bırakacağız, sözümüz yok ama bunları korusun.

Şimdi, orman takip memuru «Devlet ormanıdır» diyecek; Ziraat Vekâleti Devlet ormanıdır

diyecek ve böylece mahkeme de Devlet ormanından ağaç kesmiş diyecek mahkûm edecek, müdahalenin menine karar verecek, kesmiş olduğu ağaçları müsadere edecek. Yani burada hâkim şimdi kim? Burada hâkim yok, burada kaza kuvveti müstakil çalışmıyor demektir. Burada hâkim Ziraat Vekâletidir ve dolayısıyla iş takip memuruna kadar iniyor.

Aziz arkadaşlarım, bu vaziyet hukuk prensipleriyle taban tabana zıttır. Anayasayı falan karıştırmıyorum. Anayasanın 8. nci maddesinin ruhuna da aykırıdır, lâfzına da aykırıdır. Bu şekilde nasıl kanun çıkmış? Çıkmış işte. Ama şimdi arkadaşlarımız teklif getirmişlerdir, bunu kaldırmak lâzımdır. Anayasanın ruhuna, lâfzına tamamen aykırı olan bu vaziyeti tashih etmek lâzımdır. Anayasayı bir tarafa bırakalım, ana hukuk prensiplerine aykırıdır. Dâvacıyı hâkim mevkiine sokamayız, hâkim tamamiyle müstakil olmalıdır. Hâkim umumi hükümler çerçevesi dâhilinde işi tetkik etmek imkânına sahibolmalıdır. Kaldırırsak ne olacak? Devlet ormanının bir parçasını şahsa verecek değiliz. Yine zabıt varakası tutulacak iş mahkemeye intikal edecek, müddeiumumi işi tetkik için mahkemeye verecek. Kabul ettiğimiz hükümlere göre mahkeme işi tetkik edecektir. Şahsın müdafaasını, hâkim tetkik etmek mecburiyetindedir. Ne suretle tetkik edecektir? Umumi dâvalarda, diğer dâvalarda ne suretle tetkik yapıyorsa, bu işte de o suretle tetkik yapacaktır. Hâkim icabederse ehlivukufa müracaat edecektir. Şefik Bey arkadaşımızın söylediği gibi, ehlivukuf caminin imamı Ahmet efendi, veyahut bakkal Mehmet efendi değil, bizzat bu işlerde vukufu olan şahıslardır. Böyle şahıslar ehlivukuf intihabedilecektir. Her iki taraf Orman İdaresi ve maznun ehlivukufun bilgisini müsait görmezse, kültürlü görmezse pekâlâ reddetmek salâhiyetini haizdir. Bunlar ehlivukufuk yapamaz, değiştirmek lâzımdır der sebebini söyler ve hâkim ikinci bir ehlivukuf tâyin eder, üçüncü bir ehlivukuf tâyin eder; bu imkânlarla sahiptir. Hakiki ehlivukufu mutlaka tâyin eder. Ehil bir ehlivukuf tâyin etmediği takdirde kontrol vazifesiyle mükellef olan Temyiz Mahkemesi hükümü bozar.

Bunun bir aksak tarafını daha tebarüz ettireyim. Şimdi arkadaşlarım, tekliflerinin esbabı mucebisinde yedi bine yakın dâvanın Ziraat Vekili-

nin vereceği cevabı beklemekte olduğunu belirtiyorlar. Daha beş ay zarfında böyle. Bu hüküm kaldığı takdirde, bütün dâvalar hemen diyebilirim ki, yıllar yılı uzayacak ve müruruzaman dolayısıyla dâvalar sukut edecektir. Yani suçlu dahi ceza göremeyecektir. Bu kadar elim, bu kadar derin tesirli bir hükmü kanunun bünyesinden çıkaralım mı, çıkarmıyalım mı diye münakaşa etmektense, beş ay içinde bu kadar mahzurları görülen bir hükmü mutlaka çıkarmak lâzımgelir.

Arkadaşlar, idari mercilere salâhiyet verirken çok düşünmek lâzımdır. Bu vesile ile, yine bununla alâkalı olarak bir hususu daha belirtmeyi lüzumlu görüyorum. Yani birinci madde idareye salâhiyet veriyor. Yine bunun yanında Orman Kanununun 17 ve 18 nci maddeleri idari salâhiyet verir. Devlet ormanları hudutları içinde veya dört kilometreye kadar uzaklıkta olan yerlerde her çeşit fabrika kurulması Ziraat Vekilinin müsaadesine bağlıdır. Keza yine buralarda hizar, şerit gibi şeylerin kurulması da yine Ziraat Vekilinin iznine bağlıdır.

Devlet ormanları içinde, ormanların korunması, imal, imar ile alâkalı olarak yapılacak her çeşit bina, tesisler müstesna olmak üzere her çeşit ağıl ve diğer hayvanların korunacağı yerlerin yapılması yine Ziraat Vekilinin iznine bağlıdır. Kanunun on yedi ve on sekizinci maddelerinde bunlar vardır.

Benim intihap dairemde Ardeşen kazasının Çamlıca nahiyesi vardır. Çamlıca nahiyesi Orman İdaresince devlet ormanları içinde addedilmiştir. Nahiye merkezinin belediyesi vardır. Bugün evlerin düzelmesi, kasabaların imarı falan diye çırpınır dururuz. Ve gene çırpınır dururuz; insan emeğinin yerine makinayı koyalım diye. Ama orman teşkilâtının anlayışı böyle değildir. Orada bir vatandaş bir plânya, bir hizar, bir şerit makinası alıyor, açtığı atelyeye koymak istiyor. Orman bölge şefi diyor : «Evvvelâ müsaade almaklığın lâzımdır. 17 nci, 18 nci madde böyledir» diyor. Mal sahibi «Burası belediye hududu içindedir» diyor. Bölge şefi «ne olursa olsun orman içidir.» cevabını veriyor. Şahıs Ziraat Vekâletine müracaat ediyor : «Ben bu makinaları getirttim, bu kadar para sarf ettim, memleketimin imarına hizmet etmek istiyorum, marangozhane açacağım, müsaade verin» diyor. Şahsın verdiği istida, demin de arz ettiğim gibi, Orman Umum Müdürlüğüne havale ediliyor. Orası Orman Başmüdür-

lüğüne, Başmüdürlük Vilâyet İşletme Müdürlüğüne, İşletme Müdürlüğü, bölge şefine, bölge şefi de takip memuruna veriyor. Takip memuru da yazıyor, diyor ki : «Burası Devlet ormanının içindedir, bunları yapamaz» Aynı kanalla mercileri aşılıyor, Umum Müdürlüğe geliyor. Umum Müdürlüğün verdiği cevap : «Aranan şartlar tahakkuk etmediğinden, kurmak istediğiniz atelyeye izin verilemediği yaptırılan tetkikat neticesinde anlaşılmıştır. Malûmat husulünü rica ederim.»

İşte idareye verdiğimiz salâhiyet... Bir şey anlaşılmasına imkân yok tabii... Fakat şahsan bölge şefi daha geniş bir cevap vermiş. Cevabını okuyorum :

«Hemşin nahiyesinde ve civarında orman tahdid ve kadastro yapılmış olduğundan kurmak istenilen hizar atelyesi 6 numaralı bölmeye bitişik bulunduğundan, talebinizin is'af edilemeyeceği Başmüdürlüğün yazısından anlaşılma bulunmakla tebliğ olunur.» diyor.

Şimdi, bunlara salâhiyet verdik. Orman Kanunu burada konuşulurken Orman Kanununun çok aziz ve muhterem sözcüsünden....

HÜSEYİN AGUN (Rize) — İzzet Bey, beni konuşurma. İsmimden bahsetme! Dedikleriniz de doğru değildir.

İZZET AKÇAL (Devamlı) — Lehinizde olan kısmı söyleyeceğim. Ve Sayın Vekilden sordum. Dedim ki, şahısların haklarını ihlâl edecek kararlar alacak mıyız? Yani yaylalardan istifade, mera ve mezrealardan istifade hususlarındaki hakları tahdit mi edeceğiz? Kanun müzakere edilirken sözcü arkadaşımız ile Vekil arkadaşımız; «Hayır, biz, vatandaş lehine düşünmekteyiz, biz kanunu böyle anlamaktayız.» buyurdular. Ama tatbikat dedikleri gibi çıkmadı. Maksadımız kanunu aynen tatbik ettirmektir. Fakat maalesef tatbikatın başka şekilde tecelli ettiğini görüyoruz. Bu hususlar elbette vekâletin nazarı dikkatini celbedecek ve vekâlet bu yanlış tatbikatı düzeltmek imkânına sahibolacaktır. Köyün içinde, belediye hudutları içinde hizar makinası, plânya makinası kurmayı kanunlar menetmektedir. Halbuki belediye hudutları dâhilindeki yerler Devlet ormanı değildir. Köyün hududu içindeki yerde Devlet ormanı bulunmaz. Eğer bu şekilde bir iddia olursa iş kaza mercieine intikal eder. Son söz tabii kaza mercilerininindir. Bu şekilde kesin bir karar istihsalinden sonra o yer Devlet ormanı addedilir.

Netice; icranın tatbikatını kazai yolla ıslah ettirmemiz, yani vatandaşa adalet teminatı vermemiz Anayasamızın esaslı prensiplerindedir. Kaza müessesesini, vâkı olacak müracaat üzerine ve onun maksat ve arzusuna mutabık karar vermek mecburiyetinde bulundurmanız hukuk prensiplerine taban tabana zıttır. Antidemokratik kanunları ayıklamak için faaliyet sarf etmekteyiz. Bu hüküm sadece antidemokratik değil, hukuk dışı bir hükümdür kanaatimece. Milyonlarca liralık ayın dâvasını, para ile ölçülemiyen şeref ve haysiyetlere tecavüzden doğma ihtilâfları, babalığı, boşanmayı ve binbir şekilde maddi ve mânevi hakları tesbit edecek muayyen usul ve şartlarla halletmek vazifesiyle mükellef bulunan hâkime, bu dâvaları icra organının emrine ve arzusuna tâbi bulunmadan umumi hükümlerle hal yetkisi vermemiz için maddenin ilgası icabeder kanaatindeyim.

Arz ettiğim şekilde maddenin kaldırılmasıyle hukuk sahamızda asla bir boşluk husule gelmiyecektir. Mâruzatım bundan ibarettir. (Alkışlar)

REİS — Halil Ünlüsoy... (Yok sesleri)

Buyurun, Hilmi Dura.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, Orman Kanunumuzun bir maddesine taallâk eden ve müzakere mevzuu olan husus, aslında bir orman ve ormancılık mevzuu değil, bütün hüviyet ve karakteriyle bir hukuk, bir temel hukuk meselesidir.

Memleketimizin ormancılık bakımından dünya ölçülerine nispetle geri bulunduğu, ormanlarımızın az olduğu acı hakikatı kimse tarafından inkâr edilmiyor.

Fakat orman dâvasındaki büyük müşkülümüzün hallini, adı bile geçici olan bu maddenin ipkasına bağlıyorsak itiraf edeyim ki, dâvanın esasını kavramamışız demektir.

Muhterem arkadaşlar, muhterem Encümen Sözcüsü arkadaşımız ve benden evvel konuşan İzzet Akçal arkadaşımız meseleyi etrafı ile teşrih ettiler. Ben yeni baştan ele alacak değilim. Yalnız şu noktalara işaret edeceğim:

Bir dâvada kimler vardır? Bir dâvada hâkim vardır, dâvacı vardır, dâva olunan veya suçlu vardır, şahit vardır, ehlivukuf vardır. Medeni ve gayrimedeni muasır bütün cemiyetlerin dâva ve hukuk sistemleri bundan ibaretken Orman Kanunumuzun muvakkat birinci maddesinde dâvada

bir başka şahıs, bir başka kimse daha ikame edilmiştir. Bu, Ziraat Vekilidir. Muvakkat birinci maddeye göre Ziraat Vekilinin bu dâvadaki sıfatı ne oluyor? Ziraat Vekili aslında bu dâvada dâvacıdır. Kendisinin temsil ettiği Orman Umum Müdürlüğü dâvanın dâvacısıdır. Ziraat Vekili hâkim değildir, şahit değildir, ehlivukuf değildir, dâva olunan değildir. Fakat öyle bir şahıs olmaktadır ki, hüküm vermektedir. Ve dâvada ehlivukufтан daha ileri bir iktidara sahiptir. Çünkü muhterem arkadaşlar, Hukuk Usulü Muhakemeleri ve Ceza Usulü Muhakemeleri kanunlarına göre ehlivukufun beyanı, hâkimi takyidetmez. Hâkim, ehlivukufun bu beyanını esbabı mucibe serdederek reddedebilir ve aleyhinde karar verebilir. Halbuki bu maddeye göre, mahkeme Ziraat Vekilinden bir yerin orman olup olmadığını sorduktan sonra Vekil, o yerin orman olduğu veya olmadığı hakkında hüküm serdediyor. Böyle bir âmir hüküm karşısındayız.

Şimdi, maddenin ipkasını isteyen muhterem arkadaşlarımızın ifade etmek istedikleri, daha doğrusu dillerinin altında bulunan ve ortaya sermekte çekindikleri mesele şudur: Mahkemenin tâyin ettiği rasgele ehlivukufların vermiş oldukları rasgele raporlar memleket ormanlarının tahrip vasıtası oluyor. Demek istedikleri bu. Ne söylerse söylesinler, söylemek istedikleri hakikat budur. Demek isterler ki, mahkeme bir yerin orman olup olmadığı hususunda karar vermek için ehlivukufa müracaat edecek ve ehlivukufuğa köyün sığırtmacını seçecek ve bu adamın bu yer orman değildir, demesi üzerine zaten buna intizar eden hâkim o yerin orman olmadığını ileri sürerek memleket ormanlarının tahrip ve katline vasıta olacaktır. Endişeleri budur.

Hâkim ve mahkeme ehlivukuf intihabında serbest değildir. «Ehlivukuf, malûmatı fenniye ve malûmatı mahsusayı haiz olan kimsedir.» Binaenaleyh rasgele bir insan, bir orman dâvasında ehlivukuf olamaz. Müessese olarak mahkemeler böyle bir ehlivukuf intihabetmez.

Arkadaşım diyor ki: Ya yaparsa... ve İlğaz ormanına orman değildir, derse... Ben de size şu cevabı veririm: Siz Ziraat Vekiline bu salâhiyeti verirken ya Ziraat Vekili Konya ovasına ormandır, derse. Siz mahkeme ve hâkim için bu endişe ve itimatsızlığı düşündükten sonra ben de Ziraat Vekili için aynı endişeyi haklı olarak besleyebilirim. Orman Kanunumuz esasında bu muvakkat

madde dışında esas metinlerde bir yerin orman sayılıp sayılmadığı hakkındaki takdiri hâkimin hükmüne bağlamıştır. Bu maddelere göre memleket ormanları tahdid edilecektir. Tahdit bitinceye kadar da bu muvakkat madde kabul edilmiştir. Esas maddelerde bunu diyebilmek için 7 kişilik bir heyet kabul etmişiz. Bu heyette hukukçu, ziraatçı, ormancı ve mahallinden iki kişi bulunulmaktadır. Bu heyetin verdiği karara, vatandaşın itiraz hakkını tanımışız. Bu itiraz da yine mahkemece ve hâkim tarafından hallü fasl edilmektedir.

Şimdi biz kanunda, esas müesseseyi, kazi bir organın kararına bağlamışken, muvakkat 1 nei madde ile tahdit işi yapılmaya kadar bunu Ziraat Vekâletinin iradesine bağlı tutamayız. Tutarak, bu tahdit işini daha 50 - 100 sene tamamlayamayız. Çünkü, Ziraat Vekâleti elindeki salâhiyetle bu muvakkat 1 nei madde buldukça, Vekâlet uzun boylu teşkilât yaparak milyonlar harcayarak, tahdit işini ele almayacaktır. Tahdit işi yapılmayacaktır. Çünkü, bu madde elinde buldukça Ziraat Vekâleti buna lüzum görmeyecek ve görmez... Eğer bu tahdit işinin bir an evvel tahkukunu istiyorsak, Ziraat Vekâletinin elinden bu gayri hukuki salâhiyeti almak zorundayız.

Adliye Komisyonu mazbatasında yazılıdır. Bugün, 6 950 dâva Ziraat Vekâletinin cevabını bekliyor. Bu, bir ay evvelki rakam. Bugün 9 bin, daha sonra 11 bin, 12 bin ve sene sonunda da 25 bin olur. 25 bin müzekkereye Ziraat Vekili imza atacak. Antalya'daki yarım dönümlük arazinin Devlet ormanı olup olmadığını Ankara'daki Ziraat Vekili tetkik edecek. Her gün ve mütemadiyen mahkemelere cevap yetiştirecek!

Arkadaşlar, az evvel söylediğim gibi, mahkemelerin vereceği karardan endişe etmeye mahal yok. Umumi hükümler dairesinde cemiyetin ve fertlerin büyük, küçük bütün haklarını ve menfaatlerini nasıl mahkemenin muhafazasına tevdi ediyoruz... Ve bu prensip medeni ve gayrimedeni bütün memleketlerde nasıl böyle ise, orman mevzuunda bunun aksine bir yol tutamayız.

Roma Hukuku 2 bin sene evvel söylemiş: «Hüküm vermekteysen dâvaya bak. Yok, idare etmekteysen emir ver.»

REİS — Nurettin Turgay.. (Yok sesleri)
Kemal Biberöglü.

M. KEMAL BİBEROĞLU (Çorum) — Muhterem arkadaşlar, bu kanun teklifini bizzat

ormancı olan bir arkadaşın ve ona iltihak eden diğer arkadaşların hazırlamış olmasını şükranla karşıladım. Mevzu, aleyhinde konuşan arkadaşlarımızın telâkki ettikleri gibi bu, bir orman mevzuu olmaktan ziyade bir hukuk mevzuu, bir nizam mevzuudur. Evvelâ aleyhinde bulunan muhterem arkadaşlarımız, şu muvakkat madde ile ormanların tahribi ve muhafazası mevzuunda nasıl ciddî ve teknik bir irtibatı tesis edeceklerini anlayamadım. Orman Kanunu bütün halinde bu Mecliste senelerce, uzun müddet tetkik edilmiş ve yüksek tasvibinize itkirah ettikten sonra kanuniyet iktisabetmiştir. Eğer bu muvakkat madde ormanların muhafazası, ormanların korunması bahsinde, önde gelen başlıca faktör sayılıyorsa, muvakkat birinci madde olarak değil, kanunun ana hükümlerini teşkil eden metinler içinde hüviyet iktisabetmesi icaberdi. Nitekim ormanların muhafazası ile ilgili asıl maddelerden mühim olanları ikinci ve üçüncü maddelerdir. Zaten vatandaşla Orman İdaresi arasındaki ihtilâfların % 90 ını, bilhassa köylülerin ecdattan kalma, ellerinde halen ziraat etmekte oldukları bir kısım arazinin ormancılar tarafından mussırren orman sayılmasından doğmaktadır. Orman Kanununun ikinci maddesi; Hükümete kültür arazisi olabilecek bir yeri tahdid etmek salâhiyetini vermiştir. Ziraat Vekâleti muvakkat maddeden medet umacağına haddizatında kültür arazisi olan, kültür arazisine müsait bulunan ve ziraat edilmekte olan arazinin vatandaşların hususi mülküyetinde bulunsa dâhi karakter itibarıyla orman olan yerleri orman hudutları içine almaya tevessül etse, zannederim ormanların muhafazası ve Orman İdaresi ile vatandaşlar arasındaki ihtilâfların halli yolunda daha kesin adımlar atmış olur.

Muhterem arkadaşlar, muvakkat birinci madde nedir? Bunun üzerinde muhtelif hatip arkadaşlarımız durdular, onun için bendeniz huzurunuzu fazla tasdi etmeyeceğim. Muvakkat birinci madde, hükmü, bir resmî ehli vukuf tâyin etmektedir. Vatandaşın faraza Hazine ile olan bir dâvasında defterdarı resmî ehli vukuf tâyin edersek vatandaşın o hükme karşı itibarı olur mu? Burada da taraflardan birini teşkil eden Orman İdarresinin hattâ en küçük kademedeki memurunun, orman bölge şefi ve

ya bakım memurunun burası ormandır diye hâkime dikte etmesi ve hâkime sen hükmünü buna göre vereceksin demesi, mahkemeleri bu decelere düşürmek bu Meclisin tevessül edeceği hususlardan olmamak icabeder.

Muhterem arkadaşlar; o halde bana diyeceksiniz ki, muvakkat birinci maddeyi niçin Meclis kabul etti. Arz edeyim.

Muvakkat birinci madde müzakere edilirken bu çeşit ihtirazi kayıtlar, endişeler bu kürsüden ifade edildi. Fakat Ziraat Vekili arkadaşımız kürsüye gelerek, vekâlette teşkil edecekleri bir ihtisas komisyonu tarafından mahkemelere cevap verileceğini ve işi mümkün olan süratle yapmaya çalışacaklarını ifade ettikten sonradır ki, Yüksek Meclis bu maddeyi bu şekilde kabul etmiştir.

Amma, tatbikat asla böyle cereyan etmemiştir. Tatbikat mahkemelere, vatandaşların ormanla ilgili dâvalarında Ziraat Vekâletinin cevaben yazdığı tezkereler netice itibariyle bir tarafı tutmuş olan orman bölge şefinin mütalâasına istinadetmektedir.

Ziraat Vekâletinde teşkil olunan komisyon ihtilâflı olan mahalle gidermek ve ormanı mahallinde kıymetlendirecek nihai bir karara mı, bağliyacaktı? Asla. Ormanla ilgili bir mevzuda malûmatına müracaat olunan yukarıdaki komisyonun masa başında, bu, orman değildir, diyecek hali yoktur elbette. Mesele budur. Ve arkadaşlarımız da ifade ettiler, altı bin küsur tezkereye bugüne kadar Orman Umum Müdürlü-

günce, Ziraat Vekâletince tek cevap verilmiştir. Mahkemelerin işinin çoğalmasından bahsediliyor. Mahkemelerin işi muvakkat birinci madde hayatta kaldığı müddetçe süratle çoğalmakta devam edecektir. Vatandaş tezkere dolayısıyla şehirden köye, köyden şehire sürüklemek işi uzatan sebeplerin başlıcalarındandır.

Muhterem arkadaşlar; ben ormanların muhafazası bahsinde bu tasarının aleyhinde konuşan arkadaşlardan asla az hassas değilim. İnanıyorum ki; ormanların muhafazası için bu çeşit dâvalarda bir resmî ehli hibre müessesesi kurmak lâzımdır. Amma bu müessese, asla taraflardan birisi olamaz. Adli tıp müessesesine mütenazır yüksek orman ehli hibresi mi, teşkil edeceğiz ne yapacağız bunu hemen tesis edelim. Fakat zararı bertaraf edecek olan bu tasarımı evveleminde kabul etmek suretiyle mevcut aksaklıkları bertaraf etmek ve ondan sonra ister Ziraat Vekâleti ister bu işi daha çok benimsiyen mebus arkadaşlar tarafından bu mevzuda getirilecek daha iyi bir hükmü koymak için elbette Yüksek Meclis hazır bulunacaktır.

Bu itibarla bendeniz tasarının tasvip ve kabulünü arz ve istirham ederek sözlerime son veriyorum.

REİS — Söz alan daha 10 arkadaş olmakla beraber kifayet takrirleri de mevcuttur. Fakat mevcuda nazaran her hangi bir karar imkânsızlığı karşısında Pazartesi günü saat 15 de toplanılmak üzere İnikada son veriyorum.

Kapanma saati : 16,20

B — TAHRİRİ SUAL VE CEVABI

1. — *Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın Palu'nun Artıhan köyünden Fatma Erdoğan adında bir kadının Palu Sorgu Hâkimliğince tevkif edilmesi sebeplerine dair sualüne Adliye Vekili Hüseyin Avni Göktürk'ün tahriri cevabı (7/298)*

7 . II . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşağıda maddeler halinde zikredilen hususların Adliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla arz ederim.

Tunceli
Arslan Bora

1. Halen P. Yd. Sb. Okulunda öğrenci olan bir şahsın üç çocuk ennesi hasta, hâmile ve ikametgâhı malûm olan ailesi Fatma Erdoğan'ın Palu Sorgu Hâkimliğince aşağıda fıkralar halinde gösterilen delillerden hiçbirisini nazarı itibara almaya lüzum dahi görmeden ve tarafgirane bir kararla tevkif ettiği anlaşılacaktır.

Şöyleki :

A) 2 . I . 1956 tarihinde Palu'nun Artıhan köyünde dosyası halen Elâzığ Ağır Cezada derdesti rüyet olan silâhlı bir kavgadan sonra aynı günde vukua geldiği iddia olunan ikinci bir hâdisede tekrar silâhla hanesine tecavüz edildiği, silâh sıkıldığı ve Fatma Erdoğan tarafından dövüldüğü ve altınlarının boynundan alındığını iddia eden dâvacının aynı gün vakayı tesbit üzere derhal vaka mahalline gelen J. K. K. 1 Onb. Arslan'a bu durum bir zabıtla tesbit ettirilmiş midir? Bu vakaya ait ortada mevcut en ufak bir emare ve ize tesadüf edilmiş midir? Onb. Arslan bu ikinci vaka için görgü şahidi olarak dinlenmiş midir? Ve Sorgu Hâkimliği bu zaptı nazarı dikkate almış mıdır?

B) 2 . I . 1956 tarihinde vukua gelen silâhlı köy kavgasında esasen suçlu olarak gösterilen dâvacı kadının mezkûr vaka günü iddia ettiği ve Fatma tarafından yapılan tecavüz ve gasp hâdisesi o zaman mevcut idiye neden vakayı tahkika ve tesbite gelen jandarmalara tesbit ettirerek zabıt tutturmadı? Ve hemen mahkemeye müracaat etmiyerek takriben (9) ay geçtikten sonra dâva açmaya ihtiyacı duy-

muştur? Ve birinci vaka hakkında âmme şahidi olarak dinletilenler ve gerek bu vakanın dâvacı ve dâvalılarından her hangi birisinin Fatma Erdoğan'ın bu suçu işlediğine dair tutulan zabıtlarda en ufak bir ifadelerine raslanmış mıdır? Fatma Erdoğan'ın tevkifinde yukarıda açıklanan hususlar niçin nazarı itibara alınmamıştır? Sorgu Hâkimliği bu hususları tetkika neden lüzum göstermemiştir?

C) Davacı kadının iddia ettiği hususlarda haklı idiye neden kocası vaka mahalline gelen ve tahkikat yapan J. K. K. 1 Onb. Arslan'ı Fatma'nın kayın pederine göndererek ailemi şikâyet ederlerse ben de gelinlerini şikâyet ederim demesi üzerine Fatma tarafından Sorgu Hâkimliğine bu mesele aksettirildiği halde bu hususları hangi mülâhazalardan dolayı tahkikine lüzum görmeden Fatma'nın tevkifine karar verilmiştir? Ve verilen dâva dilekçesi tarihinde mezkûr dosya Palu Sorgu Hâkimliğinde mevcut iken gerek dosya ve gerekse dâva dilekçesindeki suçlar mahiyetleri itibarı ile birbirleri ile ilgileri bulunduğu için bu iki dosya neden birleştirilmedi, veyahut beraber tetkik ve mütalâa edildikten sonra mı Fatma'nın tevkifine sorgu hâkimliğince karar verilmiştir?

D) Fatma Erdoğan'ın bu suçu işlediğine dair dâvacı tarafından (9) ay sonra gösterilen şahit Yusuf Ateş ile Ali Kaya isimindeki şahitlerin 11 . I . 1956 tarihinde vukua gelen vakanın yapılan hazırlık ve ilk tahkikatında sorgu hâkimliğince ifadeleri alınmış mıdır? Mezkûr şahitler aynı gün vaka mahallinde mi idiler? Aynı köy halkından mıydılar? Ve işlenen suçlarla ilgileri var mıdır?

E) 11 . I . 1956 tarihinde vukubulan yaralama vakasında dâvacı kadının kocası, esasen suçlu olarak hazırlık ve ilk tahkikatta ifadesi alınmıştır. Eğer Fatma Erdoğan, böyle bir suçu suçlunun karısı aleyhine ika etseydi ifadelerinde bu hususu ihmal etmeden derhal zapta geçirebilirdi, ve bu zaruriydi. Fatma'nın tevkifini icabettirecek böyle bir suç olmadığına göre acaba bu tevkifi icabettiren zaruret neydi?

F) Fatma Erdoğan tevkif kararının kaldırılması için kanuni müddeti içinde yukarıdaki fıkralarda zikredilen sebeplerden dolayı itiraz ettiği halde itiraz makamı elindeki dos-

yayı tetkik etmeden ve bu suçsuz kadının hakkı taleplerini incelemeyen henüz hazırlık tahkikatı safhasında bulunan ve bir iftira eseri olduğu aşikâr iken neden suçu sabit görmüştür?

2. Durum yukarıdaki maddelerde izah edildiğinin aynı olduğu halde Palu Sorgu Hâkimliğine idareten bakmakta olan Ahmet Dabak tarafından hasta, hâmile, bakım ve ihtimama muhtaç ve üç çocuk annesi olan Fatma Erdoğan hakkında hiçbir hukuki prensibe uymayan ve bir tertip ve iftira eseri olduğu inkâr kabul etmez bir hakikat olduğu halde; haksız yere verdiği bu tevkif kararı ile bir ailenin şeref ve namusu ile oynadığını ve gerek vatandaşlar arasında husule getireceği husumeti takdir edemeyecek kadar vazifesinde lâkaydilik ve bilgisizlik gösteren bu başkâtip hakkında vekâlet ne düşünmektedir?

3. Vekâlete yapılan mütaaddit müracaatların mahallinde bir an evvel tetkik edilerek bir neticeye varılması için vekâlet bu hususta ne gibi bir tedbir almayı düşünüyor?

Adliye Vekâleti 11 . IV . 1957

C. İş. U. Müdürlüğü
Sayı : 9716

Özü : Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın tahriri sual tahriri hakkında.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Umumî Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü ifade-
siyle alınan 11 . II . 1957 gün ve 7-298/3866/17325
sayılı yazıları karşılığıdır.

Palu'nun Artıhan köyünden Fatma Erdoğan adındaki kadının tevkif sebepleri hakkında Tunceli Mebusu Arslan Bora tarafından verilip sureti tevdi buyurulan 7 . II . 1957 tarihli tahriri sual tahriri üzerine mesele mahiyeti tetkik olunarak;

1. Palu'nun Artıhan köyünden İsmail Yıldız ve arkadaşları ile Cemal Erdoğan ve arkadaşları arasında 11 . I . 1956 tarihinde vukua gelen öldürmeye teşebbüs ve silâhla müessir fiil ikai hâdisesinden dolayı yapılan hazırlık ve ilk tahkikat neticesinde maznunlar hakkında Elâzığ Ağır Ceza Mahkemesinde son tahkikatın açılmasına 6 . X . 1956 tarihinde Palu Sorgu Hâkimliğince karar verildiği ve duruşmanın halen mezkûr mahkemede yapılmakta olduğu,

2. Aynı köyden Mustafa karısı Güzel Erdo-

ğan tarafından Palu Cumhuriyet Mütdeiumumiliğine verilen 28 . VIII . 1956 tarihli istidada; 11 . I . 1956 tarihinde vukua gelen öldürmeye teşebbüs ve silâhla müessir fiil ikai hâdisesinin cereyan ettiği esnada köylerinden Veli Haki Erdoğan ve gelini Fatma Erdoğan ile arkadaşlarının evine hücumla kendisini dövdükleri ve boynundan 20 adet altın ile bir adet beşibirlik altınını gaspettikleri ihbar ve şikâyet edilmesi üzerine yapılan hazırlık tahkikatı sonunda, maznunlar hakkında mesken masuniyetini ihlâl, yağma, müessir fiil ikai ve silâh taşımak suçlarından dolayı 31 . X . 1956 tarihinde talepname ile Palu Sorgu Hâkimliğine âmme dâvası açılmakla beraber, maznunlardan Fatma Erdoğan'ın, müşteki Güzel Erdoğan'ın boynundan altınlarını koparıp aldığı şahadetle anlaşılmasından, mumaileyhamın tevkifi talebolunmuş, sorgu hâkimliğince de evrak tetkik olunarak ilk tahkikatın açılmasına ve suçun mahiyeti ile mevcut delillere binaen de Fatma Erdoğan'ın tevkifine 4 . XII . 1956 tarihinden karar verildiği ve bu kararın Asliye Ceza hâkimi tarafından tasdik olunduğu,

3. Tevkif kararı aleyhine vukubulan itiraz üzerine dosya Elâzığ Ağır Ceza Mahkemesi Reisliğince tetkik olunarak; gerçi suçun 11 . I . 1956 tarihinde işlendiği iddia edilmesine rağmen 28 . VIII . 1956 tarihinde müracaat olunması nazarı dikkati calip ise de, itiraz istidasında bahsedilen ve mahkemede derdesti rüyet bulunan öldürmeye teşebbüs ve silâhla müessir fiil ikai hâdisesine mütaallik dâva dosyasının tetkikinde, mağdure Güzel Erdoğan'ın, hâdisesinden bir gün sonra, yani 12 . I . 1956 tarihinde verdiği ifadesinde; evine Fatma ve arkadaşlarının hücum ettiklerini, boynundan altınlarını gaspeylediklerini beyan eylemiş olduğu mucip sebebiyle ve aleyhindeki şahadete binaen itiraz yerinde görülmiyerek 8 . XII . 1956 tarihinde reddine karar verildiği,

4. Fatma Erdoğan 26 . II . 1956 tarihinde kefaletle tahliye edilmiş olup henüz ilk tahkikatın ikmal edilemediği,

Anlaşılmıştır.

Şu izahata ve iş kaza merciinde tahkik ve tetkik edilmekte olduğuna göre halen yapılacak bir muamele bulunmadığını ve keyfiyetin tahrir sahibine bildirilmesine müsaadelerini saygularım ile arz ve rica ederim.

Adliye Vekili

Prof. Dr. H. Avni Göktürk

